

OM böcker utan författarnamn

Det är en besynnerlig tingens ordning att ett av vardagslivets mest tidlösa ting — boken — blivit säsongartikel och att följaktligen bokrecensenterna blivit säsongarbetare. Nu är det emellertid en gång så — lika säkert som att september kommer med rönnbär och den första nattfrosten, lika säkert börjar så här års tidningarnas kul-

Rolf Norberg

tursidor svämma över av bokanmälningar och jäktade recenser vändas inför ambitionen att på några månader analysera och bedöma resultaten av många författares mödor under ett helt år.

Reaktionen brukar komma under lågsäsongen med en debatt om litteraturkritikens och bokanmäslans funktion. Vem vänder man sig till; skall recensionen ses som en varudeklaration för en lagom litteraturintresserad allmänhet, som en vägledning för författaren eller som ett självständigt konstverk —

en fortsättning där författaren slutat?

Liksom alla frågor där svaret inte är antingen-eller är debatten evig. Det finns emellertid en sorts litteraturkritik, som kanske just till följd av yrkets säsongkaraktär blivit allt vanligare. Hinner man inte ägna sig tillräckligt mycket åt den aktuella boken kan man ju alltid diskutera författaren i stället — hans förgångna och hans framtidsmöjligheter. Initierade resonerang eller spekulationer om författarens personliga utveckling har självklart alltid ett betydande läsvärde, men det förefaller mig oftast dra intresset bort från det i sammanhanget intressantaste — nämligen det verk som presenteras. Förskjutningen av intresset från konstverk till konstnär är kanske säljande men knappast meningsfull för läsaren. Att sedan författarens utveckling har stort litteraturhistoriskt intresse är en helt annan sak.

Just så här års — när recensionerna fyller tidningarna — är det frestande att göra ett tankeexperiment. Vad skulle hända om ett år alla nyutkomna böcker saknade författarnamn? Tänk om alla böcker blev självständiga enheter, historielösa, utan förbindelse med sina föregångare och författarnas privatliv.

Detta är inte något allvarligt me-

nat förslag, blott en tankelek. Författarna — åtminstone de etablerade — skulle vara måttligt roade av experimentet, förlagsvärlden skulle revoltera och kulturredaktörerna få nervsammanbrott. Och läsarna skulle ha förlorat den trygghet i tillvaron som favoritförfattare utgör och med stor svårighet orientera sig i hyllorna.

Problemen skulle torna upp sig redan på tidningsredaktionerna. Kulturcheferna som nu med någrolunda säkerhet kan fördela recensionsböckerna bland sina medarbetare efter vissa principer skulle arbeta i blindo såvida de inte själva först ögnat igenom böckerna. Man kan dock tänka sig att litteraturdebatten skulle tillföras nya dimensioner om i hastigheten Torsten Ekbohm tilldelades en Alice Lyttkens eller Gunnar Unger en Jarl Hammarberg-Åkesson.

Recensenterna skulle tvingas arbeta förutsättningslöst: boken skri-

ven av en debutant eller ett etablerat namn, en underhållningsförfattare eller en seriöst arbetande konstnär, är den bättre eller sämre än den förra? Frågorna var inte längre intressanta — det enda som hade betydelse var vad just denna bok innehöll, vad den hade att ge. Nå så fullständig skulle omvälvningen kanske inte bli — många författare har en så karaktäristisk stil och ett så välkänt ämnesval att de under alla förhållanden inte kunde undgå att identifieras. Men en och annan som nu slentrianmässigt placerats i ett fack skulle kanske befinnas ha nya kvaliteter. Och framför allt — boken skulle stå i centrum och recensionerna utgå från det förefintliga materialet — inte från eventuella kunskaper om författaren.

En tankelek — så här när höstbokfloden tränger på — ett helt år med många böcker men inga författare.